

Brukermedvirkning i forskning

Kurs i forskerinitierte kliniske studier – fra idé til publikasjon

Ingrid Fjeldheim Bånerud
Spesialrådgiver FoU, Nevroklinikken OUS

Kathrine Vadøy
Pasientrepresentant, Landsforeningen kvinnelig bekkenleddhelse (LKB)

25.11.2025

Innhold

- Hvem er vi?
- Hva er brukermedvirkning?
- Hvorfor brukermedvirkning?
- Utfordringer
- Hvordan lykkes

Organisasjon: Team og støtte fra lederne

John-Anker Zwart
Avdelingsleder, FoU

Kjersti Storheim
Seksjonsleder, FORMI

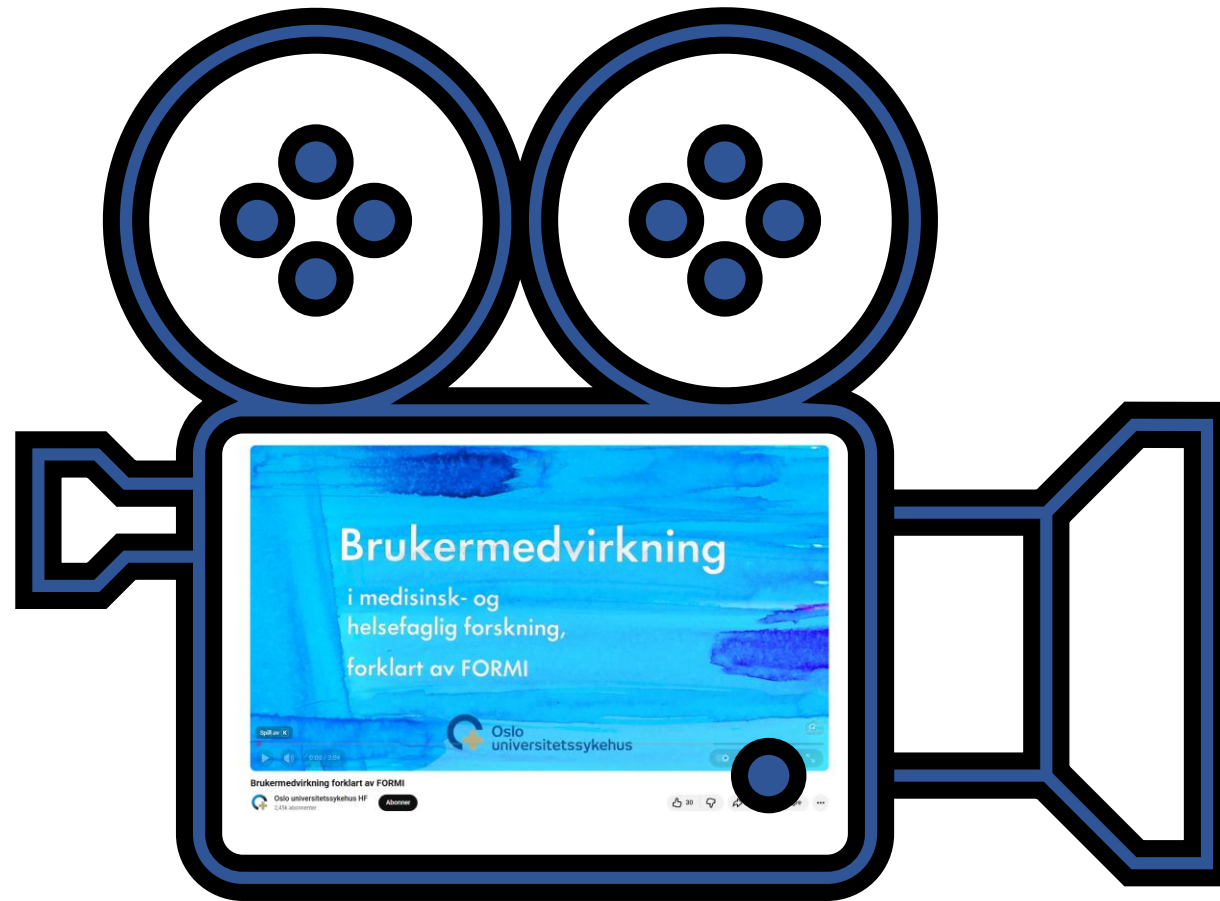

Ingrid Bånerud
Rådgiver

Kathrine Vadøy
Pasientrepresentant

[Link til film: Brukermedvirkning forklart av FORMI](#)

Forskningsbasert
kunnskap

Erfaringsbasert
kunnskap

Brukerkunnskap og
brukermedvirkning

Sentralt Brukerutvalg ved Oslo universitetssykehus

Sykehuset har et Sentralt Brukerutvalg som er med å påvirke beslutninger i generelle saker som gjelder tjenester til pasienter og pårørende. Brukerutvalget er primært et rådgivende organ for administrerende direktør og styret ved sykehuset, og behandler ikke enkeltsaker.

Brukerråd – Brukerutvalg
5-7 pasientrepresentanter / brukermedvirkere

Brukermedvirkning i forskning

Hva er brukermedvirkning i forskning og hvordan kan brukere bidra?

Denne siden henvender seg i første rekke til forskergrupper ved Oslo universitetssykehus/Universitetet i Oslo som ønsker hjelp til brukermedvirkning i forskning. Siden kan også være til nytte for brukere, forskere ved andre institusjoner og andre interesserte.

Oslo universitetssykehus har [egne nettsider om brukermedvirkning generelt](#)

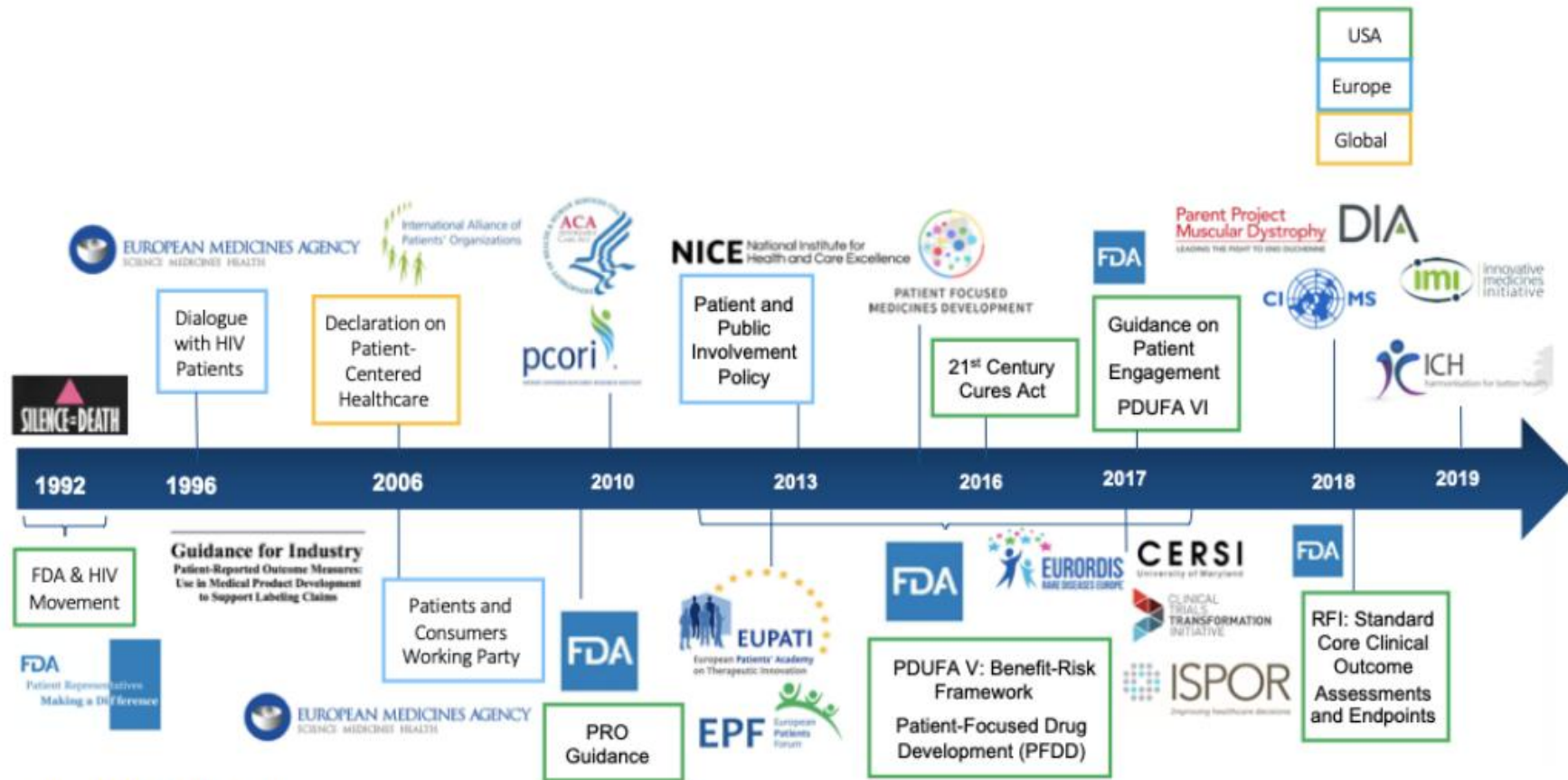
[Nasjonale retningslinjer for brukermedvirkning i helseforskning](#)

Brukermedvirkning i forskning
2 brukerrepresentanter per prosjekt (varierte fra prosjekt til prosjekt)

Brukermedvirkning er definert som forskning gjort «med» eller «av» offentligheten, ikke «til», «for» eller «om» dem.

Patient and Public Involvement (PPI) is defined as research done "with" or "by" the public, not "to," "for," or "about" them

Brukermedvirkning i forskning - ikke en ny mote

2011 – 2015
Nasjonal helse – og omsorgsplan
«Mer kunnskap om gjennomføring av effektiv bruker-medvirkning»

2012 – 2013
St. Melding 10
«Stimulere til økt bruker-medvirkning i helseforskning og innovasjon»

2014 – 2015
Rapporten Bruker-medvirkning i helseforskning – forslag til retningslinjer og tilbake

2017
Retningslinjer for bruker-medvirkning på systemnivå vedtatt

2018
Veileder for bruker-medvirkning i helseforskning i spesialisttjenesten

Gjør brukermedvirkning en forskjell?

- ✓ Relevant og betydningsfull forskningsspørsmål

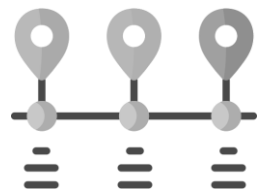
- ✓ Brukervennlig informasjon om studiene

- ✓ Rekruttering og beholdning av studiedeltagere

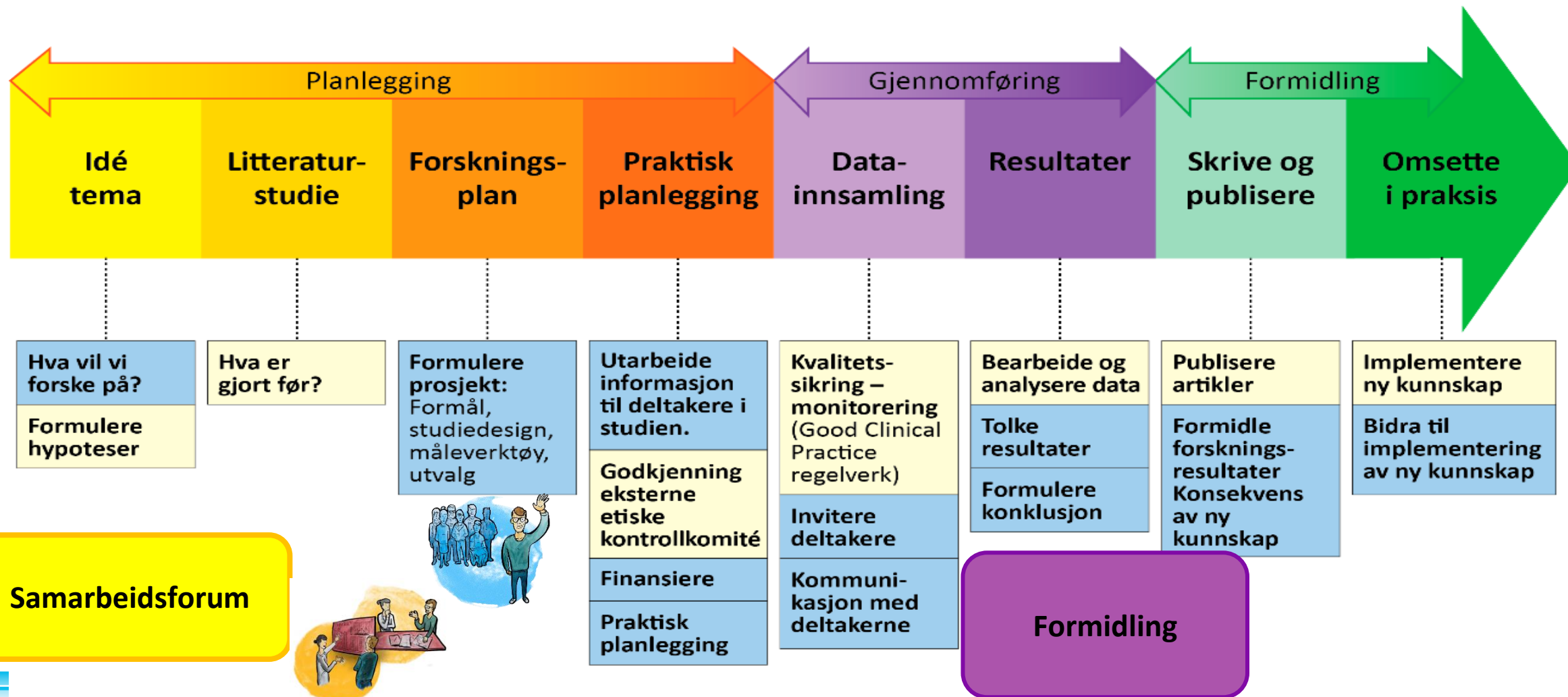

- ✓ Rask og effektiv formidling av resultater

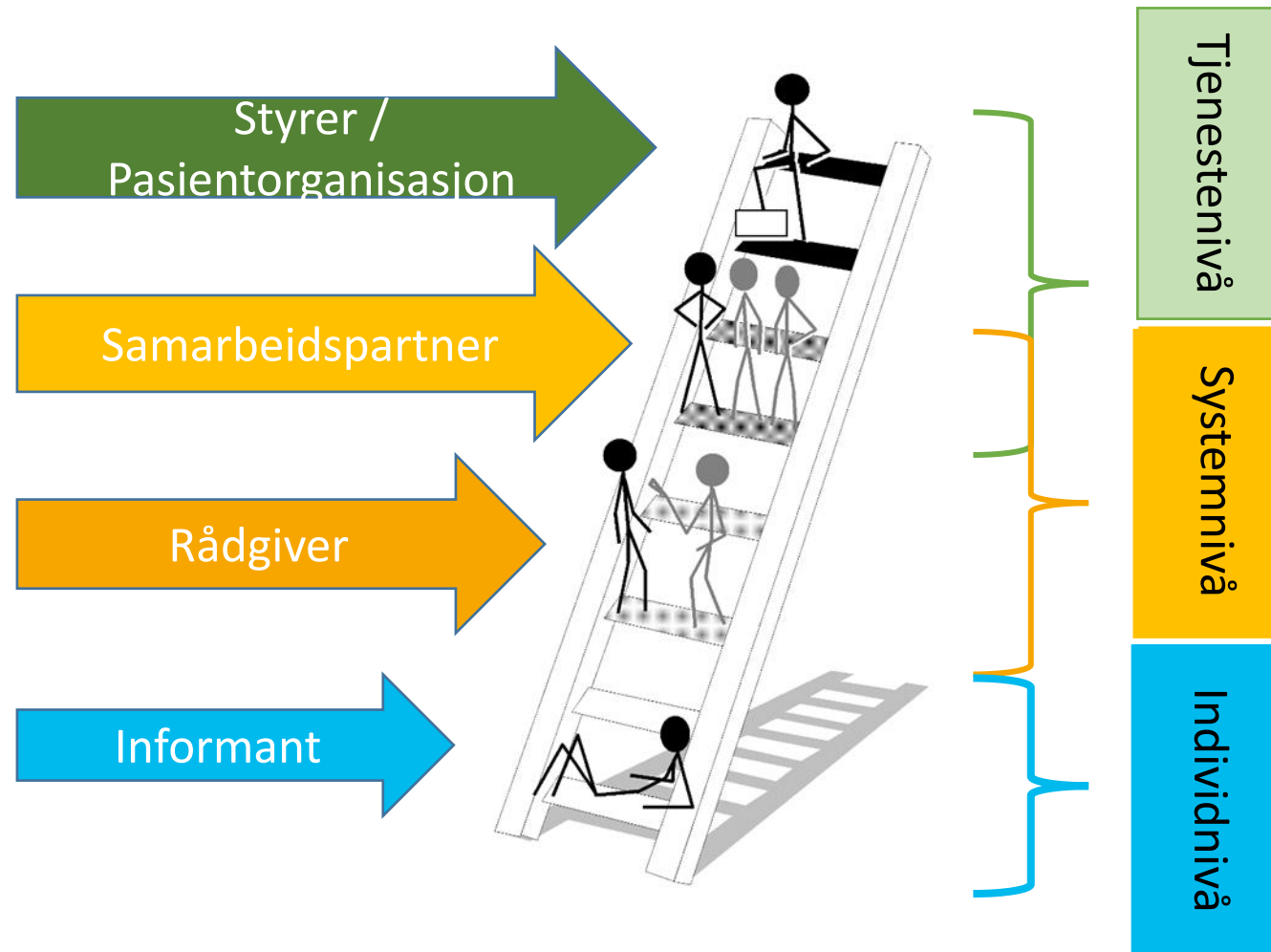
- ✓ Tilpasset studieprotokoller

Brukermedvirkning i forskning

Forskningspila for brukermedvirkning er ment som hjelpemiddel i planlegging og gjennomføring av brukermedvirkning i forskning. Utarbeidet av EUPATI og bearbeidet til norsk av FORMI, OUS.

Ulike nivå for brukermedvirkning

Praktisk involvering

- Søknad og prosjektplan
  - Ressurser
  - Budsjett
  - Rekruttering
- Forventningsavklaring - oppstartsmøte
  - Tidsperspektiv
  - Timeliste
  - Kontaktperson
  - Praktisk tilrettelegging
  - Evt. Taushetserklæring

Honorering og dekning av utgifter ved brukermedvirkning i spesialisthelsetjenesten i Norge

«Retningslinje for brukermedvirkning på systemnivå i helseforetak» (2024) [1](#) beskriver ordninger og satser for honorering av brukermedvirkning. Retningslinjen, som er felles for alle de regionale helseforetakene i Norge, er revidert og gjelder fra 01.01.2025. Teksten i dette dokumentet baserer seg på innholdet i nevnte retningslinje, samt tidligere praksis innen forskning. I forbindelse med brukermedvirkning i forskning har praksis vært å benytte seg av honorarsatser fastsatt i forrige versjon av retningslinjen. Den enkelte forsker har selv ansvar for å undersøke med sitt helseforetak om det blir riktig å benytte den nye felles retningslinjen i forbindelse med forskning.

Vår oversikt inneholder:

1. Gjeldende satser for honorering av brukermedvirkning
2. Hva bør forsker/prosjektleder tenke på? Eksempler på aktiviteter som medfører godtgjøring eller utgiftsdekning
3. Administrasjon av kostnader til brukermedvirkning i forskningsprosjektet

1. Gjeldende satser for honorering.

Retningslinjens bestemmelse om godtgjøring og satser, bruker statens satser slik de er regulert i Statens personalhåndbok kap [5.11.2](#)

Honorarsatsene for 2025 er: Brukerrepresentanter får honorering pålydende kr 573,- pr. time for inntil seks timer pr. møtedag. Ved flere møter på samme dag, godtgjøres hvert enkelt møte. Digitale møter honoreres etter samme sats (Retningslinje for brukermedvirkning i helseforetak 2024:20).

I retningslinjens vedlegg 3, punkt 2.8 er det gitt noen generelle presiseringer som vi ber forskere og brukermedvirkere merke seg. Våre merknader i kursiv:

- **Fly og hotell i forbindelse med reise** bestilles av helseforetaket, eller etter avtale. Vår merknad: I tilfeller hvor det er behov for tilrettelegging, kan det være hensiktsmessig å inngå en særskilt avtale hvor spesifikke hensyn beskrives og ivaretas. Dette kan være en fordel i de tilfeller hvor det er snakk om gjentakende reiser. Minner om personvern hensyn i forbindelse med lagring av informasjon.

Nyttige linker

- NorCrim: [Brukermedvirkning - NorCRIN](#)
- EUPATI: [EUPATI Norge - Økt pasientmedvirkning gjennom tilpasset utdanning - EUPATI Norway](#)
- EULAR: [Norsk oversettelse av EULARs anbefalinger for involvering av brukermedvirkere i forskning innen revmatologi.](#)
- MPN Europe: [Home | MPNE](#)
- FORMI, OUS: [FORMI Brukermedvirkning i forskning - Oslo universitetssykehus HF](#)

NorCRIN

Forside > Hva er brukermedvirkning i helseforskning?

Hva er brukermedvirkning i helseforskning?

Brukermedvirkning i helseforskning innebærer at brukere

- har mulighet og tilgang til å påvirke
- har mulighet og tilgang til å utvikle
- har mulighet og tilgang til å endre

HELSE SØR-ØST

HELSE VEST

HELSE MIDT-NORGE

HELSE NORD

Takk for oppmerksomheten!

Referanser:

Andreassen, Tone Alm: «Brukermedvirkning i helsetjenesten», Gyldendal Akademisk, 2005

Coupe, N. and A. Mathieson (2020). "Patient and public involvement in doctoral research: Impact, resources and recommendations." *Health Expectations* **23**(1): 125-136.

Chambers, C. T. (2018). "From evidence to influence: dissemination and implementation of scientific knowledge for improved pain research and management." *Pain* **159 Suppl 1**: S56-s64.

Crocker JC, Ricci-Cabello I, Parker A, Hirst JA, Chant A, Petit-Zeman S, Evans D, Rees S. Impact of patient and public involvement on enrolment and retention in clinical trials: systematic review and meta-analysis. *BMJ*. 2018 Nov 28;363:k4738. doi: 10.1136/bmj.k4738. PMID: 30487232; PMCID: PMC6259046.

de Wit MPT, Berlo SE, Aanerud GJ, et al European League Against Rheumatism recommendations for the inclusion of patient representatives in scientific projects *Annals of the Rheumatic Diseases* 2011;70:722-726.

Domecq, J.P., Prutsky, G., Elraiyah, T. *et al.* Patient engagement in research: a systematic review. *BMC Health Serv Res* **14**, 89 (2014). <https://doi.org/10.1186/1472-6963-14-89>

Dudley L, Gamble C, Preston J, Buck D, The EPIC Patient Advisory Group, et al. (2015) What Difference Does Patient and Public Involvement Make and What Are Its Pathways to Impact? Qualitative Study of Patients and Researchers from a Cohort of Randomised Clinical Trials. *PLOS ONE* 10(6): e0128817. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0128817>

Health Research Authority. (2025). *Public involvement*. Planning and improving research: Best practice. Retrieved from <https://www.hra.nhs.uk/planning-and-improving-research/best-practice/public-involvement/>

INVOLVE. What is public involvement in research? 2015. <http://www.invo.org.uk/find-out-more/what-is-public-involvement-in-research-2/>.

Nilsen, E. S., Myrhaug, H. T., Johansen, M., Oliver, S., & Oxman, A. D. (2006). Methods of consumer involvement in developing healthcare policy and research, clinical practice guidelines and patient information material. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (3), CD004563. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD004563.pub2>

Pedersen, Reidar Ref. <https://tidsskriftet.no/2007/01/medisin-og-kunst/kierkegaard-og-kunsten-hjelpe>

Brett, J., Staniszewska, S., Mockford, C., Herron-Marx, S., Hughes, J., Tysall, C., & Suleman, R. (2014). A systematic review of the impact of patient and public involvement on service users, researchers and communities. *The Patient: Patient-Centered Outcomes Research*, 7(4), 387–395. <https://doi.org/10.1007/s40271-014-0065-0>

[Patient involvement in collaborative cancer research](#)

<https://relief.news/ensuring-pain-research-makes-difference/>

[Veileder mai 2018 Utkast - veileder - endelig mai18.pdf \(helse-sorost.no\)](#)